

Heinäveden kunnan lausunto

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen, Siun Soten, aluevaltuusto hyväksyi 9.10.2024 § 59 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategian vuosille 2024-2038 sekä siihen sisältyen palveluverkkosuunnitelman vuoteen 2038 saakka. Aluevaltuuston hyväksymän palvelustrategian ja-verkkosuunnitelman pohjalta hyvinvointialue on laatinut alueelliset järjestämissuunnitelmat sote-keskusten, -asemien ja -palvelupisteiden sekä liikkuvien- ja etäpalveluiden palvelutarjonnasta. Maakunnassa on jatkossa kahdeksan sote-keskusta sekä seitsemän sote-palvelupistettä.

Järjestämissuunnitelmissa kuvataan palvelutarjonnan tavoitetaso, johon sote-keskuksissa pyritään käytettävissä olevilla taloudellisilla ja henkilöstövoimavaroilla. Järjestämissuunnitelmien luonnokset ovat lausuntokierroksella kunnissa ja hyvinvointialueen toimielimissä 8.–29.11.2024. Suunnitelmat viimeistellään lausuntokierroksen jälkeen.

Jokaiselle sote-keskukselle on laadittu alueellinen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelma, jossa kuvataan kunkin sote-keskuksen ja sen vaikutusalueen asukkaiden palvelutarvetta vastaavat palvelut ja niihin liittyvät tilatarpeet. Palvelujen järjestämissuunnitelma on tavoitetilä, johon kunkin sote-keskuksen alueella tulevana vuosina pyritään käytettävissä olevien taloudellisten voimavarojen ja henkilöstöressurssien puitteissa. Suunnitelmien toimeenpano voi käynnistyä vasta sen jälkeen, kun aluehallitus on kutakin aluetta koskevan suunnitelman hyväksynyt. Heinävesi kuuluu Liperin sosiaali- ja terveyskeskuksen vaikutusalueelle.

Järjestämissuunnitelmassa yleisenä kriteerinä perustason sote-palvelujen järjestämisen suunnittelua ohjaavat seuraavat yleiset periaatteet:

- Sote-keskus, sote-asema tai muu asiakkaan tarvitsema palvelu on saavutettavissa enintään 40 minuutin ajomatkan päässä 95 %:lle alueen asukkaista
- Kaikilla sote-keskuksilla ja -asemilla on samojen kriteerien mukaisesti suunnitellut palvelut.
- Sote-palvelupisteet täydentävät palvelujen saatavuutta alueilla, joilla asukkaiden palvelutarve sitä edellyttää.
- Samaa palvelua voidaan tarjota eri tavoin. Toisaalla sote-keskuksessa, -asemalla tai -palvelupisteessä, toisaalla kotiin vietävänä palveluna tai sähköisenä palveluna.

Alueelliset sote-palvelujen järjestämissuunnitelmat ovat voimassa toistaiseksi ja niitä päivitetään tarpeen mukaan vastaamaan väestön palvelutarpeissa tapahtuvia muutoksia ja käytettävissä olevia voimavaroja. Jokaisen sosiaali- ja terveyskeskuksen ja sen vaikutusalueen vastaanoton väestön palvelutarpeen arviointi perustuu THL:n ikävakioimattomalla sairastavuusindeksillä painotettuun väestömäärään.

Alueellisessa järjestämissuunnitelmassa esitetään, että

Hoitajan ja lääkärin kiireetöntä vastaanottoa järjestetään Heinäveden sote-asemalla hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. **Hoitajan vastaanottoa järjestetään 4–5 päivänä viikossa ja lääkärin vastaanottoa järjestetään 3 päivänä viikossa.** Muulloin palvelut järjestetään Liperissä ja/tai etäpalveluna. Digipalvelut ovat

ensisijainen asiointikanava suurelle osalle asiakkaista ja sähköinen asiointi soveltuu moniin perustason sote-palveluihin.

Heinäveden **hammaslääkärin kiireetön ja kiireellinen palvelu sekä suuhygienistin palvelut** järjestetään Liperin sote-keskuksen hammashoitoloissa (Liperin sote-keskuksen hammashoitola ja Ylämyllyn hammashoitola) yksikön aukioloaikojen mukaisesti. Koululaisten lakisääteiset **suun terveystarkastukset** alueella toteutetaan mahdollisuuksien mukaan kouluilla kannettavien hammashoitoyksiköiden avulla. Alle kouluikäisten lasten lakisääteiset suun terveystarkastukset toteutetaan mahdollisuuksien mukaan Heinäveden sote-asemalla tai muussa sovituksessa alueen kiinteistössä kannettavien hammashoitoyksiköiden avulla. Alle kouluikäisten lasten suun terveystarkastuksissa huomioidaan myös etävastaanoton mahdollisuus. Alueen ikäihmisten asumisyksiköissä suoritetaan säännöllisesti suun ja hampaiston hoidon tarpeen arvioita. Mahdolliset jatkohoidot kuten paikkaushoito tai välikontrollit suoritetaan Liperin sote-keskuksen hammashoitoloissa.

Moniammatillisia **mielenterveys- ja päihdepalveluja** järjestetään sote-keskuksessa yksikön aukioloaikojen mukaisesti. Liperin sote-keskuksesta käsin järjestetään myös kuntouttavia kotiin vietäviä palveluja sekä mielenterveys- ja päihdehoitajan vastaanottoja Heinäveden sote-asemalle tarpeen mukaisesti.

Neuvolapalveluja järjestetään Liperin sote-keskuksessa osin yhdistelmäneuvolapalveluna ja osin erillisinä äitiys-, lasten- ja ehkäisyneuvolapalveluina

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut tuotetaan lähipalveluna pääsääntöisesti oppilaitoksen tiloissa osana muuta opiskeluhuoltoa. Alle kouluikäisten lasten psykologipalvelut ja lasten puheterapiapalvelut tuotetaan osin sote-keskuksessa tai soteasemalla ja osin etäpalveluna. Tarvittaessa jalkautuvina palveluina lapsen arkiympäristöihin.

Fysioterapiaa ja apuvälinepalvelua järjestetään lähipalveluna Liperin sote-keskuksessa arkipäivisin sekä Heinäveden sote-asemalla viikoittain. Avokuntoutuspalvelut 2-4 pv/vko ja etäpalveluna Ikääntyneiden kotikuntoutus lähi- ja etäpalveluna sekä apuvälinepalvelut 3-5 pv/vko.

Näytteenotto on lähipalvelu, jota tuotetaan arkipäivisin Liperin sote-keskuksessa. Palvelua täydennetään sote-asemalle huomioiden mm. iäkkäät, liikuntarajoitteiset, harvaan asutut kunnat ja niiden reuna-alueet. Aukioloajat mukailevat palvelun laajuutta ja toimipisteen aukioloaikoja.

Näytteenottopalveluja tuotetaan tarpeeseen perustuen huomioiden mm. väestö- ja asiakasmäärät sekä vuosittaiset näytemäärät. Liperin sote-keskuksessa ja Heinäveden sote-asemalla on mahdollisuus myös vierianalytiikkaan tarpeeseen perustuen. Heinävedellä näytteenottopalveluja järjestetään lähipalveluna näytteenottomääriin ja tarpeeseen perustuen. Vierianalytiikkaa on saatavilla suppeasti.

Perustason kuvantamispalveluja, kuten natiiviröntgentutkimuksia ja ultraäänitutkimuksia tuotetaan Liperin sote-keskuksessa pääsääntöisesti arkisin.

Heinäveden kunta on huolissaan, että toteutuuko soteasemalla tarjottavien palveluiden sisältö todellisuudessa lähipalveluna. Ennaltaehkäiseviin palveluihin tulee kiinnittää huomiota ja taata hoitoon nopea pääsy. Tavoitteena tulisi olla ennaltaehkäisevä työote kaikissa palveluissa; terveysongelmien varhainen tunnistaminen sekä edesauttaa erilaisia seulontoja sairauksien tunnistamisessa.

Digipalveluita kehitettäessä on muistettava huomioida haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeet. Osa ei osaa tai kykene käyttämään digipalveluita ja se lisää eriarvoisuutta ja syrjäytymisen riskiä.

Etäisyyden vuoksi Heinävedellä on oltava aina lähipalvelua tarjolla soteasemalla. Heinävedellä on kuitenkin huoli siitä, että suppea palvelutaso tarkoittaa, että palveluita joudutaan hakemaan Liperin sotekeskukselta tai Joensuusta ja palveluihin ei lähdetä riittävän aikaisin etäisyyksien takia.

Heinäveden sote-aseman koko tulisi olla **henkilöstö**mitoitukseltaan riittävällä tasolla. Heinäveden näkökulmasta huolta herättää se, että kun Liperin sotekeskus tuottaa lääkäripalveluja soteasemalle voi Heinävedellä palvelut jäädä saamatta henkilöstöpulan myötä. Kunta näkee hyvänä, että laajemman työyhteisön tuki helpottaa rekrytointia, mahdollistaa henkilöstön osaamisen kehittämisen ja monipuoliset urapolut ja siten edistää henkilöstön työhyvinvointia. Kunta on kuitenkin huolissaan työtehtävien vetovoimasta, jos työntekijöiden työnteokoalueeseen ja työympäristöön tulee liikaa työskentelyä useamman kunnan alueella tai tehtävät pirstoutuvat.

Heinäveden kunta on huolissaan **julkisen liikenteen** osalta, että se ei palvele laisinkaan asiakkaiden soteasiointia Liperin tai Joensuun suuntaan. Käytännössä sotepalveluissa asiointi edellyttää oman auton käyttöä tai Kela-taksia. Tavoitetaso, että sotekeskus, soteasema tai muu asiakkaan tarvitsema palvelu on saavutettavissa enintään 40 minuutin ajomatkan päässä 95 %:lle alueen asukkaista tarkoittaa pitkien etäisyyksien Heinävedellä palveluita lähipalveluna Heinävedellä.

Sotetilojen osalta kunta on huolissaan, tilojen vuokrausperiaatteista. Jatkevat vuokrasopimukset solmitaan pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevina enintään 12 kuukauden irtisanomisajalla. Toimitilojen jatkovuokrausperiaatteilla tavoitellaan mm. hyvinvointialueen palvelustrategian ja-verkon linjausten mukaista toiminnallisuutta ja kustannustehokkaita toimitilaratkaisuja sekä tilojen käyttöasteen parantamista.

Kunnan kannalta tuleva lainsäädäntö edellyttää **sotekiinteistöjen yhtiöittämistä** ja merkittäviä muutoksia nykyiseen toimintaan. Hyvinvointialue on linjannut käyvänsä läpi kaikki tilavuokrasopimukset vuokranantajan kanssa ja neuvottelevansa uudet vuokrasopimukset tarpeen mukaan, eikä tule käyttämään siirtymäsäännöksen mukaista optiovuotta. Kuntien näkökulmasta puuttuvien tilatarpeiden määräytyminen, kiinteistöyhtiöiden perustamiseen ja toimintaedellytyksiin liittyvät epävarmuudet, aikataulu ja vuokrausperusteiden muutokset aiheuttavan merkittävän riskin, niin kuntien tilahallinnolle kuin palveluiden järjestämiselle. Neuvoteltavien vuokrausperusteiden tulee mahdollistaa kunnissa perustettavien yhtiöiden taloudellinen toiminta ja turvata palveluiden järjestäminen palveluverkon mukaisena. Hyvinvointialue ei ole toistaiseksi antanut kunnalle selkeää tietoa tulevasta sotetoimintaan vuokrattavista tiloista, eikä kunta myöskään pysty näin ollen varautumaan kiinteistöyhtiöiden perustamiseen liittyviin järjestelyihin, mahdollisiin investointeihin tai korjaustarpeisiin tiloja koskien.